

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Helsinki 04.03.2020

Asia: E 62/2019 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Vihreän siirtymän rahoitus; Kestävä Eurooppa- investointiohjelma

Lausunto valtioneuvoston selvityksestä koskien vihreän siirtymän rahoitusta

Bioenergia ry:llä ei ole huomautettavaa valtioneuvoston esittämään Suomen kantaluonnokseen (perusmuistio VM2020-00027, 17.01.2020).

Esitämme seuraavassa yhdistyksen näkemyksiä koskien oikeudenmukaisen siirtymän mekanismiin kuuluvaa 7,5 mrd euron oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa (JTF), johon liittyvää Suomen kantaluonnosta käsitellään tarkemmin [työ- ja elinkeinoministeriön valmistelemassa U-kirjeessä \(U 2/2020 vp, päivätty 27.02.2020\)](#). Myös komissio julkaisi 26.2. Suomea käsittelevän maaraportin¹, jossa se esitteli omia suosituksiaan, miten Suomen kannattaisi oikeudenmukaisen siirtymän rahoitusta kohdentaa.

Bioenergia ry kannattaa ehdotusta oikeudenmukaisen siirtymän mekanismista (JTM) ja rahastosta (JTF) osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa. Asettaessaan ilmastotavoitteet ja -kunnianhimon korkealle EU:n komission ja jäsenmaiden on välttämätöntäkin tarjota erikseen tukea oikeudenmukaiseen siirtymään ja integroida eri ohjelmien varoja tähän päämäärään, jotta alueellinen eriarvoisuus ei lisääntyisi ja periaate, ettei ”ketään jätetä”, voisi toteutua.

¹ [Komission maaraportti SWD\(2020\) 525 final](#)

Bioenergia ry pitää hyvänä, että oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta saatava tuki olisi ehdollista sille, että tukea saava jäsenvaltio on sitoutunut toimiin 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi.

Energiaturpeen tuotannossa on käynnissä voimakas muutosprosessi. Arviomme mukaan päästökauppa ja nykyinen turpeen energiaveron taso vähentävät energiaturpeen kulutusta merkittävästi jo 2025 mennessä. Energiaturpeen kilpailukyky muita energian tuotantomuotoja vastaan on sitä heikompi, mitä korkeampi on päästöoikeuden hinta. [Analyytikkojen arvioissa](#) päästöoikeuden hintakehitys on jo nyt nousujohteinen. Lisäksi päästöoikeuden hinnassa on tulevana vuosina nousupainetta, mikäli EU:n vihreän kehityksen ohjelma etenee ja EU korottaa vuoden 2030 päästövähennystavoitettaan.

Energiakäytön rinnalla turpeella on muitakin käyttökohteita. Esimerkiksi kasvualustojen tarve maailmalla kasvaa arvioiden mukaan nelinkertaiseksi ja kasvuturpeenkin kaksinkertaiseksi vuoteen 2050 mennessä. Suomen turvetuotannon kokonaisvolyymi (m³) tulee kuitenkin arvioiden mukaan laskemaan 2030-luvulle tultaessa.

Bioenergia ry tukee komission arviota siitä, että oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hyödyntämisessä energiaturpeen tuotantoon kohdistuvien muutosten tulisi olla etusijalla. Oikeudenmukaisen siirtymän kriteerejä ei tulisi rajata liian suppeasti, vaan JTF-rahoitusta tulisi tarjota hyvillä ja läpinäkyvillä perusteilla monenlaisille toimijoille energiaturpeen polttoaineketjussa. Jotta oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta saataisiin mahdollisimman suuri hyöty, alan nopeasti supistuvaa kehitystä ei pitäisi enää Suomen omilla päätöksillä esim. turpeen energiaveron korottamisella jyrkentää. **Bioenergia ry ei näe myöskään perusteltuna vähentää poliittisilla ohjaukskeinoilla kestävän kasvu- ja ympäristöturpeen tuotannon mahdollisuuksia maailman soisimmassa maassa.**

Rahoitus ja oikeudenmukaista siirtymää tukevat toimet tulisi kohdentaa niihin maakuntiin, joissa vaikutukset ovat suurimmat. Bioenergia ry näkee tässä paljon mahdollisuuksia ja synergiaa bio- ja kiertotalouden sekä kansallisen energia- ja ilmastostrategian (NECP) ja mainittujen maakuntien vähähiilisyys- ja energiaohjelmien kanssa. Konkreettisia esimerkkejä voisivat olla biokaasu- ja biohiilihankkeiden edistäminen. Uudelleen kouluttautuminen ja lisäkoulutus kuuluvat tuettaviin toimiin, ja tässä komission ehdottama ESR+ on tärkeässä roolissa. Haasteena on löytää keinot, joilla voitaisiin tarjota sesonkiluontoisesta turvetuotannosta vapautuvalle kausityönvoimalle nimenomaan kesäaikaisia työtilaisuuksia. **Tuen jakamisessa yrityksille on pyrittävä varmistamaan, että ne vääristävät mahdollisimman vähän kilpailua.**

Oikeudenmukaisessa siirtymässä tulee kantaa vastuuta myös energiantuotannon polttoainetoimitusten huoltovarmuudesta, kun energiaturve korvautuu biomassalla. Maamme ensiharvennusrästit ovat erinomainen mahdollisuus turveyrittäjille siirtyä energiapuun korjuuseen, ja samalla voidaan edistää myös biomassan toimitusvarmuutta ja metsiemme hoidon tasoa. Nuorenmetsän hoitoon käytetyt koneet ovat tällä hetkellä tyypillisesti liian raskaita energiapuun korjuuseen ja niissä on energiapuun korjuuseen turhaa tekniikkaa, mikä taas nostaa hintaa. Toimiva Kemera-tuki on tärkeässä roolissa, kun teemme muutosta energiaturpeen käytöstä kohti puuenergiaa.

Oikeudenmukaista ja huoltovarmaa siirtymää kohti ilmastoystävällistä energiantuotantoa tulee edistää myös teknologian kehityksen keinoilla. Esimerkiksi hiilidioksidin talteenotolla voidaan vähentää polttamisen ilmastovaikutuksia ja tuhkan lannoiteominaisuuksien kehittämällä voidaan edistää hiilensidontaa biomassaan.

On tärkeää, että JTF-varoilla voidaan kriteerien täyttyessä tukea siirtymätoimia alueilla yritysten koosta riippumatta. Monet investoinnit esim. kiertotalouteen ja vähähiilisyyteen edellyttävät pk-yritysten ohella isompien yritysten mukaantuloa ja maakuntaa laajemman alueen huomioon ottamista. Näihin liittyvä osaamisen kehittäminen voi hyötyä luontevasti JTF:n tarjoamista lisäresursseista. Olennaista on, että toimitaan maakuntatasolla tiiviissä yhteistyössä ja vuoropuhelussa. Yhteistyö voi ulottua oikeudenmukaisten siirtymäsuunnitelmien laadinnasta aina osarahoitukseen ja toteutukseen asti.

Turvealan näkökulmasta avainkysymys on, että oikeudenmukaisen siirtymän hallinnollinen toimeenpano kansallisella ja alueellisella tasolla sujuu joutuisasti sen jälkeen, kun EU-tason linjaukset ovat riittävästi selkiytyneet. Yrityksiä koskevien toimien tulisi kohdistua samoille alueille ja ne tulisi suunnitella alueen yrityksiä ja työntekijöitä kuullen. Energiaturpeen parista samantyyppisiä työtilaisuuksia voi luontevasti syntyä esim. muuhun energiayrittäjyyteen, metsätalouden töihin, ympäristörakentamiseen ja kuljetusalalle. Energia-ala muuttuu nopeasti ja jo vuodessa ehtii tapahtua paljon alueilla, joilla yritykset lopettavat ja työvoimaa siirtyy muualle tai jää työttömäksi. Odottelu veisi turhaan pohjaa pois reiluksi koettavalta siirtymältä. Yrittäjät toimivat omalla riskillään, ja näille mahdolliset siirtymää helpottavat toimet tulisi pystyä suuntaamaan täsmällisesti ja nopeasti. Jo vuodenkin odottelu voi olla liikaa, jotta yritys voisi jatkaa tai muuntautua uudelle toimialalle.

JTF-varojen käyttöön on varauduttava kiinnittämällä vaaditusti rahoitusta myös EAKR- ja ESR-ohjelmien rahoituskehyksiin. Vain tällä tavoin JTF:n Suomelle allokoitu saanto voidaan käyttää täysimääräisesti hyväksi. Ellei jokin maakunta varoja tähän tarkoitukseen käytä, varat voisivat olla toisen maakunnan käytössä. Tällä voitaisiin pyrkiä edistämään, että hankevarat tulisivat käyttöön.

Päättävällä rakennerahastokaudella on vielä käyttämättömiä varoja². Tämä tarjoaisi mahdollisuuden ennakoida tulevaa ja laittaa käyntiin nopealla aikataululla JTF-yhteensopivia hankkeita.

Lisätiedot:

Harri Laurikka

Toimitusjohtaja
Bioenergia ry
harri.laurikka(a)bioenergia.fi
040 1630 465
www.bioenergia.fi

² ks. TEMin tiedote 6.2.2020: <https://tem.fi/paatos?decisionId=0900908f8066ed52>